

Roman

2

ilustrovan družinski tednik · izhaja v četrtek

III. leto

V Ljubljani, 15. januarja 1931

Štev. 3

Pribitek na ženske

Okoli novega leta je bilo, ko sem tisto bral in se zgrozil v svojem poštem moškem srcu. Danes, v dobi ženskega gospodstva in samskega davka — ne, in ne! Ve, zastopnice „slabšega“ spola, ste gotovo tudi brale: kako da niste zrasle v svetem ogorčenju in vzkipele od globoke užaljenosti?

Tole sem bral: da te dni na Madžarskem štejejo ljudi, moške in ženske, in vse drugo, kar raste in stoji v deželi paprike in svete Štefanove krone. Lepo. In tisti urad, ki mu je naloženo, da vse prešteje, je izdal proglas na madžarsko ženstvo — zdaj smo tam! — naj vsaka po pravici pove, koliko ji je let, da ne bo treba kakor doslej prištevati njihovim letom reci in piši deset odstotkov.

Deset odstotkov!

Ali ni to skandal? Ali ni to žaljivo za vesoljni ženski rod? Saj nič ne rečem in vsi vemo, da naše boljše polovice rade zatisnejo oko pri štetju svojih let: kdo bi jim zameril. Da bi pa kar po odstotkih tiščale oči, to pa ne bo držalo; to bo le na Madžarskem, pravim jaz.

Pa recimo, da bi bila stvar s pribitkom v načelu prav in v redu: kar koj povem, da me katera po nedolžnem ne zgrabi za vrat, da sem jaz energično zoper vsak pribitek. A če že kaj pribijemo: zakaj baš deset in ne več in ne manj?

Čikaška banditska nevesta pri kockanju

K današnjemu članku v seriji „DVA MESECA MED ČIKAŠKIMI BANDITI“ na straneh 34 in 35.

Denimo, milostljiva, da vam je trideset let. Med brati. Deset od sto dá tri leta, skupaj tri in trideset. In zaradi teh treh let naj bi bilo vredno zatajiti Resnico, hčerko božjo? Kaj ne da ne? Dvajset od sto se že drugače sliši, lepše in okrogleje: vam, mi-

lostljiva, bi to zneslo šest in trideset. Med brati. Če že gremo tako.

Toda jaz sem kakor sem že rekel zoper vsak pribitek, ker ljubim hišni mir nad vse. In zato sem se zgrozil v svojem poštem moškem srcu, ko sem bral tisto reč. a. r.

MED ČIKAŠKIMI BANDITI

Copyright by Agence Littéraire Internationale, Paris

Gl. članke v štev. 44—52 lanskega letnika „Romana“ in v 1. in 2. štev.

V petek je bil po vsej državi svečano proslavljen god Nj. Vel. kraljice Marije.

Na lastno prošnjo so bili vpo-kojeni ban savske banovine dr. Jo-sip Šilović, ban zetske banovine Krsta Smiljanić in ban moravske banovine Djordje Nestorović. Na njih mesta so prišli dr. Ivo Perović, dr. Uroš Krulj in Jeremija Živano-vić. Vsi trije upokojeni bani so bili odlikovani z redom Jugoslovanske krone prve stopnje.

Naš zunanji minister dr. V. Ma-rinković se je odpeljal v Ženevo na zasedanje Društva narodov.

Ban dr. Drago Marušić in njegov pomočnik dr. Otmar Pirkmajer sta odšla v severne kraje banovine na inspeksijsko potovanje. Ljudje so jima priredili zelo pristržen sprejem.

Banski svet dravske banovine ima prvo sejo dne 20. t. m. Na tej seji se bo razpravljalo o banovin-skem proračunu za tekoče leto.

Ministra dr. Švegelj in Neudor-fer obiščeta v kratkem Prekmurje.

Banska uprava je znižala cene kruha. Odslej stane kg belega kruha 4 Din, črnega pa 3 Din 50 par.

V Komendi se je zbralo nad 400 interesentov za elektrifikacijo kam-niškega okraja. Tok mislijo dobiti iz velikih elektrarn v Završnici.

V četrtek je škof dr. Rožman blagoslovil Trgovski dom, ki je bil pred kratkim dograjen.

Papež Pij XI. je izdal encikliko, kjer se izreka proti ločitvi zakonov in jo najostreje obsoja.

Na mednarodnem šahovskem tur-nirju v Hastingsu je zmagal mladi Nizozemec Euwe. Drugo mesto je zasedel bivši svetovni mojster Ca-pablanca, tretje pa talentirani In-dijec Sultan Khan.

Amerika misli dati kitajski vladi večje posojilo, da si utrdi omajani položaj in s pametnimi investicija-mi napravi konec vsakoletnemu stradanju Kitajcev.

Angleški prestolonaslednik je od-potoval v Argentino, da tam otvori v začetku marca veliko industrijsko razstavo angleškega imperija.

V četrtek je vdrla na grško ozem-lje tolpa bolgarskih komitov, ki so napadli neko vas, kjer so mučili osem prebivalcev.

Kot odgovor na prepoved filma „Na zapadu nič novega“ je filmska družba Universal odpovedala 25 uradnikom svoje dunajske podruž-nice. Zdaž bo imela samo še v Ber-linu majhno podružnico. S prepo-vedjo filma je utrpela 50.000 dolar-jev škode. Toliko jo je namreč stane nemška verzija filma, ki je zdaj domala brez vrednosti.

Na Kaspiškem jezeru se je od-trgala velika ledena plošča, na ka-

KAZNJENEC GOVORI NA
BANKETU

Kasacijsko sodišče pa je vendar odredilo, da ga izpuste proti kavciji 25 tisoč dolarjev — če obtožba do 9. septembra ne zbere zoper njega tehtnih dokazov...

Kavcija 25 tisoč dolarjev je tudi za pravega bandita do-stikrat malenkost. Foster živi od banditstva že več let, zato mu ta kavcija nikakor ni one-mogočila prejšnjega razkoš-nega življenja. Tudi mu kot gangstru zvestih prijateljev ne manjka, in naposled — za-kaj pa imajo v Čikagu toliko kavcijskih agencij?! To so zasebna podjetja, kjer si zlo-činci na kar se da lahek na-čin priskrbe potrebni denar za sodno kavcijo, ki ga potem v mesečnih obrokih, če drugače ne morejo, vračajo. Ta obrt v Čikagu jako cvete, ukvarjajo pa se z njo ugledni ljudje, in tega niti ne skrivajo!

„Pa so vendar svoje čase obsodili Ala Capona na leto dni zaradi prepovedane noše orožja.“ rečem svojemu infor-matorju.

Gromek grohot.

„Capona so obsodili samo zato, ker je sam tako hotel! Takrat je bilo njegovo življe-nje resno v nevarnosti. Bugs Moran je prisegel, da ga spravi s poti. Da, strašni „Brazgo-tinec“ je bil takrat v smrtnem strahu in si je rekel, da je v ječi še najbolj na varnem!“

Čital sem, da je imel ne-koč na velikem političnem banketu znan bandit velik po-litičen govor. Bil je to Tim Murphy, ki je imel na vesti

več umorov: tudi njega so že umorili.

Govor tega starega kaz-njenca je bil tako nenavaden, da se čutim dolžnega, preden citiram najzanimivejše mesto iz njega, navesti vir, kje sem to zvedel. Banket je bil v šoli na vogalu 48. ceste in Honore-Street, govor pa sem bral v uradnem policijskem časopisu „Illinois Crime Survey“.

Tim Murphy, ki je zaradi tatvine presedel tri leta v ječi, je torej doslovno rekel med drugim:

„Srečen sem, da vam govo-rim tu, v okraju, kjer sem se rodil. Karkoli že pripoveduje-jo o meni slabega, v tem okra-ju nisem nikoli nikomur stor-il zlega. Ne tajim, da sem že večkrat „sedel“, da, živel sem celo tri leta na stroške strica Sama (to je v ječi).“ (Smeh in pritrdjevanje navzočih). „Fre-netično, oglušujoče ploska-nje,“ pravi poročilo v ome-njenem listu. In na banketu so bili sami vrli in pošteni me-ščani!

Skoro nisem mogel verjeti tega, in odkrito sem priznal svojemu informatorju, da se nikoli ne bi nadejal tako pre-pričevalnega dokaza za zvezo med banditi in političnimi de-lavci.

Da, neizmeren je vpliv teh razbojnikov na čikaško poli-tično življenje. Celotno najvišje uradnike prizadeva. Čikaške-mu županu Bigu Billu Thomp-sonu so mnogokrat očitali, da je pri volitvah pred tremi leti zmagal samo s podporo Ala Capona. In to utegne biti res.

teri je bilo nad trideset ribičev, ki jih je zaneslo na sredino jezera. Kasneje se je veter preobrnil in prignal ploščo spet k obali, tako da so se vsi rešili.

Lito Grey, ločeno ženo filmskega umetnika Chaplina, so napadli ne-znanci, ko se je s francoskim bok-

sarjem Carpentierem vračala iz newyorškega gledališča. Razbojniki so jima pobrali ves denar in dragu-lje v vrednosti 1-4 milijona Din, dru-gega zlega pa jima niso storili.

V Budimpešti so odkrili široko razpredeno komunistično zaroto. Glavne krivce so aretirali.

Nora, kraljica banditov

Prvič odkar se ukvarjam s čikaškimi razbojniki, sem snoči naletel na zastopnico nežnega spola tega poklica, tako zvano „gangsterko“ ali „gangsterette“.

Toda oni jih ne imenujejo tako. Kadar banditi govorijo o ženski, ki izvršuje njihov poklic, naj že bo tihotapstvo alkohola, prostitucija ali hazardne igre ali pa čisto navadne vlome, vam rečejo samo: „One of our girls (van of our girls, eno izmed naših deklet)“, ali pa „ena izmed naših dam“. Nikar se ne smejte! Amerika je dežela, kjer je ženska neomejena kraljica in središče vsega. In prav tako kakor v meščanskih krogih žensko časte in razvajajo, prav takega spoštovanja je deležna tudi v podzemlju. Žene banditskih poglavarjev živijo ko milijarderke in moške jim prihranijo vse neprijetnosti in hišne skrbi (kar v Ameriki ni nič težkega: saj je tam življenje doma, v družini zreducirano samo na najnujnejše).

Toda gangstri ne potrebujejo žensk samo za žene. Za upravljanje svojih „podjetij“ morajo vzdrževati cel štab zanesljivih stenotipistik. Te ženske tvorijo tako rekoč prvo kategorijo „gangsterk“, ki pa je popolnoma nedolžna.

KRVAVA OSVETA NAD DENUNCIANTKO

Druge, pustolovsko usmerjene ženske se aktivno udeležujejo življenja banditov. Med njimi so bile in so še danes velike znamenitosti. Na primer Miss Dynamit, ki je imela pri več atentatih svoje prste. Ta gangsterka se je bahala, da je odvedla nekega lepega francoskega kaznjence s Hudičevega otoka. Zaradi tega dejanja so jo njeni tovariši slavili in povzdigovali v nebesa, dokler se ni nekega dne izkazalo, da je vse skupaj izmišljeno. Nakar so jo banditi pregnali iz svojega kraljestva.

Mnogo tragičnejša pa je bila usoda lepe „Diamant Blanc“. Ona je primamljala petične hazarderje h kockanju, kjer so izgubili ves svoj denar. Tudi je bila strašno spretna, kadar je šlo za to, da si prilasti dragocene ovrtnice, prstane in zapestnice. Nekega dne pa so jo dobili mrtvo, s prerezanim vratom v njenem stanovanju v enem najrazkošnejših čikaških hotelov. Očividno se je nad njo maščeval bandit, ki ga je zala dama v preveliki zgovornosti denuncirala. Galantnost se namreč pri banditih neha prav tam, kjer se začne izdaja...

Nora sedi za mizo, kjer sedim tudi jaz z dvema gangstroma. Nahajamo se v plesni dvorani velikega hotela v osrčju Čikaga. Najboljša družba se zbira tu. Alkohola ne točijo, servirajo nam samo limonado. Orkester igra pridušeno, kakor moda zahteva. Medla luč sije izpod stropa in dvorana je ovita v mrak, kar je jako dobro, če hočeš pod mizo skriti steklenice z žganjem, ki jih gostje prinašajo s seboj, da ga pijejo namestu nemogočih pijač, ki jih v lokalu servirajo.

Toda mi se zadovoljujemo z limonado. Moja tovariša bi rada nocoj ostala poštena državljana. Samo nocoj, kako-pak. Eden izmed njiju je večeraj prišel iz ječe, odkoder so ga izpustili, potem ko je položil 5000 dolarjev kavičije. Prijeli so ga bili o priliki nenadne razziije, ki jo je izvedel šef prohibicije E. C. Yellowley. Bandit kolne policiste, ki so vedeli za to razziijo, pa ga niso o pravem času obvestili. Govori z glasom podjetnika, ki ni zadovoljen s svojim osebjem. Naposled ima prav. Če plača, lahko tudi kaj zahteva.

Moj drugi spremljevalec ni bil še nikoli v ječi, čeprav bi bil že večkrat zaslužil, kakor sam pravi. Četrta v družbi je

kakor sem že rekel, Nora. Fascinujoča ženska je ta gangsterka. Zala? Brez dvoma. Švedka, s poltjo kakor mleko, z lasmi najnežnejše plavine. Zraven pa gibčno telo, ki se z dražečo predanostjo ziblje pri tangu. Kadar govori, ji ožive črte in vroč plamen ji udari iz oči.

Norin oče je bil najprvo kapetan na tovornem parniku, pozneje pa je prevzel trgovino z mešanim blagom v Michigan-Cityju. Pred tremi leti se je eden izmed „strelcev“ Bugsa Morana na smrt zaljubil vanjo. Nekega dne pa je dobil strel iz zasede; hudo ranjenega so pripeljali domov, kjer mu je Nora zvesto stregla in se dala malo pred njegovo smrtjo tudi z njim poročiti. Tik preden je izdihnil, ji je mož s pojemajočim glasom izdal ime svojega morilca.

Pred sodnikom je Nora rekla: „Ne vem, kdo ga je ubil.“ In vendar je vedela. Oblekla se je v črno in žalovala — ne samo na zunaj, nego tudi v srcu: divje sovraštvo in želja, da maščuje svojega ljubljenega moža, ji je bilo poslej edini zmisel življenja.

Minevali so meseci. Hodila je svoja pota, nemo, mrko, sama zase. Potem pa so jo nekega dne spet zagledali na plesišču, vso prerajeno, veselo, vedro, prekipevajočo življenja. Plesala je z mošcem, ki jo je maščeval, z njim, ki je na njeno proujno ubil morilca njene sreče.

Danes živi z njim banditsko življenje. Kdor jo tako le vidi plesati, bi jo zamenjal z ženskami iz boljše družbe, ki se sučejo v teh lokalih. Saj sta tudi oba bandita, ki sedita za našo mizo, korektna gentlemana, na las podobna vse časti vrednim gospodom, ki sede za drugimi mizami.

Plesa je konec, zdaj se začne zabava. Napovedovalec, ki je podoben Alu Caponu kakor jajce jajcu, napove nastop „osmih sester“. Nenavadno lepa dekleta z nenavadno kratkimi krili.

H. R. HAGGARD:

Žena z večno mladostjo.

Ta roman je začel izhajati v 42. številki lanskega letnika „Romana“. Današnje nadaljevanje je trinajsto. Novi naročniki naj pri naročilu izrečno zahtevajo še prejšnjih dvanajst števil.

„O ti neumnica!“ reče mirno prestrašeni Ustani. „Kaj misliš, da te ne morem ubiti? Dej, Holly, daj ji zrcalo in naj se pogleda v njem, da vidi, ali imam toliko moči, da jo lahko zdrobim.“

Pokažem Ustani ogledalce in ga ji podžim pred obraz. Ustana se pogleda, se prime za glavo, se še enkrat pogleda, nato pa se zgrudi brez glasu na tla.

„Ali zdaj pojdeš, ali pa te naj še enkrat žigosam?“ reče Aješa porogljivo. „Vidiš, zaznamovala sem ti lase, da te povsod spoznam. Če še kdaj zagledam tvoj obraz tu, vedi, da ti bodo kmalu kosti belejše od tega žiga na laseh.“

Nesrečno bitje se je vse skrušeno splazilo iz sobe.

„Ne glej me tako preplašeno, Holly,“ reče Aješa, ko je Ustana odšla. „To ni nikaka čarovnija, nego samo sila in moč, ki je ti ne razumeš. Zdaj pa zapovem svojim slugam, da odnesejo mojega gospodarja Kalikrata v sobo zraven moje, da bom mogla paziti nanj. Tja moraš iti tudi ti, Holly, in oni beli mož, ki je tvoj sluga. Zapišni si samo eno, če ti je življenje milo: ne reci Kalikratu niti besede, kako je ta ženska

šla od tod. Tudi o meni mu govori čim manj.“

Po teh besedah odide, da dá povelja. Kmalu pridejo neme služkinje in odneso Leona, ki je spal, v sobo kraj Aješine. Tam sem tudi jaz prebil noč. Toda mučile so me neprestano čudne sanje. Najbolj me je preganjal oni strašni dokaz Aješine moči, ko je pustila od tistih prstov na laseh svoje tek-mice. Bilo je nekaj kačjega v oni nagli kretnji, ki se je z njo dotaknila Ustaninih las, da so se na mestu pobelili. To me je huje presunilo kakor če bi Ustano doletela najhujša kazen.

Nu, naposled sem trdo zaspal in sem se prebudil šele zjutraj. Vstal sem jako svež. Bližala se je ura, ko se je moral Leon zbuditi, kakor je bila Aješa napovedala. In prav ko se tega domislim, stopi ona v sobo, zavita v kopreno.

„Videl boš, Holly,“ reče, „zdaj se prebudi in nič več ne bo imel mrzlice.“

Komaj dogovori, ko se Leon obrne, zazeha, pretegne roke in odpre oči.

„Strašno sem lačen,“ reče angleški. „Ej, Job, vrag te vzeli, kje pa smo?“

„To bi tudi jaz rad vedel, gospod Leon,“ odgovori Job. „Samo nikar dosti ne govorite, gospod: bili ste jako bolni in smo se že bali za vas. Če bo ta dama tako prijazna, da se malo umakne, vam takoj prinesem juho.“

Te besede so obrnile Leonovo pozornost na „damo“, ki je nemo stala kraj postelje.

„O,“ reče Leon. „Saj to pa ni Ustana! Kje je Ustana?“

Zdaj je Aješa prvič izpregovorila in prve besede so ji bile laž.

„Šla je nekam v posete,“ je odgovorila. „jaz pa sem prišla k tebi za strežnico.“

Zvonki Aješin glas je presenetil Leona. Vendar ni nič rekel, nego je pohlepno popil juho, se obrnil na drugo stran in spet zaspal. Tako je spal vse do večera.

Ko se je zbudil, me je začel izpraševati, kaj se je zgodilo. Rekel sem mu, naj počaka do drugega jutra, da se bolj opomore. In res se je drugo jutro prebudil čudovito svež. In tedaj sem mu jel pripovedovati o njegovi bolezni in o drugih stvareh. Ker pa je bila Aješa zraven, mu vsega nisem mogel povedati. Rekel sem mu samo to, da je ona kraljica te dežele, da nam je naklonjena in da se vedno zavija v tančico.

Drugi dan je bil Leon že čisto zdrav. In z zdravjem se mu je vrnil tudi spomin. Iz njegovega pripovedovanja sem spoznal, da se prav dobro spominja Ustane in da jo je resnično vzljudil. Vpraševal me je o njej, toda nisem mu smel ničesar povedati. Ona me je ponovno opozorila na to. Rekla je, da se mu že sama predstavi, kadar pride čas za to.

Aješa se je čisto izpremenila. Pričakoval sem, da se mu bo pri prvi priliki razodela — pa ne. Omejila se je na to, da mu je tiho stregla z vdanostjo, ki je bila čisto nasprotna njenemu prejšnjemu vedenju.

Seveda je Leona zastran nje začela mučiti radovednost in me je vedno in vedno izpraševal o njej. Zlasti bi ji bil rad

videl obraz. Rekel sem mu samo toliko, da ji je lice prav tako milo kakor glas in postava. Zraven pa ga je venomer grizla tudi misel na Ustano. In ker me le ni prestal obsipavati z vprašanji zastran nje, sem mu svetoval naj se obrne naravnost na Aješo, češ da jaz ne vem, kaj je z njo.

In tako sva se precej po kosilu odpravila k njej, kjer sva vedno imela prost pristop. Ko odgrneva zastor, Ona vstane in nama iztegne obe roke v pozdrav, ali bolje, samo Leonu. Jaz sem namreč stopil pri njej popolnoma v ozadje.

„Da si mi zdrav, mladi tujec!“ reče Aješa s svojim najmehkejšim glasom. „Iz srca se veselim, da te spet vidim na nogah. Veruj mi: da te nisem rešila v poslednjem trenutku, nikdar več ne bi stal na nogah. Zdaj pa je nevarnost minila.“

Leon se ji prikloni in se ji zahvali v najlepši arabščini za prijaznost in ljubeznivost, ki jo je izkazala popolnoma tujemu človeku.

„Ne govori tako,“ reče Ona mehko, „ne govori tako, zakaj s svojim prihodom si me osrečil.“

„Čuješ, stric,“ pravi Leon tiho v angleščini, „ta dama je jako prijazna. Mislim, da smo na dobro naleteli. Ali si že izrabil priložnost? Tako mi Jupitra, roke ima prekrasne!“

Sunem ga v rebra, da mu zavežem umazani jezik; čutil sem namreč, da me Aješa čudno gleda.

„Upam,“ nadaljuje Ona, „da so ti moji sluge dobro postregli. Ali imaš še kake želje?“

„Da, kraljica,“ odgovori Leon hitro. „Rad bi vedel, kje je ona mlada dama, ki mi je prej stregla!“

„O,“ se nasmehne Aješa, „za ono devojko vprašaj! Da, videla sem jo... Ne vem, kje je... Rekla je, da nekam gre, pa ni povedala kam. Morda se vrne, morda tudi ne. Ni prijetno streči bolnikom, in te divjakinje so jako nestanovitne.“

Leonu se zmračí obraz. „To se mi zelo čudno vidi,“ reče angleški proti meni. Nato pa se obrne k Aješi:

„Ne morem razumeti tega. Ona mlada dama in jaz sva — sva se rada imela —“

Aješa se zvonko nasmeje. „Drevi vaju oba povabim na ples, ki ga priredim vama na čast!“ reče mirno, kakor da njegovih besed sploh ni čula, in nama pokima z glavo v znamenje, da je sprejema konec.

V PLES

Ples in zabava, ki jo je priredila kraljica nama na čast, ne bi bilo nič takega, da bi bilo vredno o tem govoriti — mislim namreč, nič takega za nas. Evropce, ki smo vajeni vseh mogočih načinov takih zabav in nas nič ne more več iznenaditi. A vendar je bil ta ples usoden za nekatere izmed nas.

Zabave, ki se je vršila pod milim nebom, je bilo že skoro konec in že sem hotel vprašati Njo, ali lahko Leon in jaz vstaneva in se posloviva ko jame okoli ognja, okrog katerega smo gledalci posedli, plesati in skakati neko pavjanu podobno bitje. In takoj nato se mu z druge strani ognja pridruži nekak lev ali človek, ogrnjen v levjo kožo. Za njima pride koza, nato pa mož v volovski koži z rogovi, ki so mu čudno mahali sem in tja, da so smo se morali smejati. Še druge živalske nakaze so prihajale in ko se vse zbrale, se je začel poslednji ples, ples živali, v katerem je vsak igralec oponašal glasove živali in zveri, v katere je bil našemljen. Ta pantomima je trajala nekaj minut, toda nama z Leonom je bilo kmalu dovolj. Zato vprašam Aješo, ali nama ne bi dovolila, da se malo razgledava naokoli. Prikimala je in tako sva vstala.

Hotela sva se čim hitreje spraviti odtod, ker naju je od-

bijal ta groteskni prizor, ko naju neki plesalec opozori nase. Bil je „leopard“, ki se je ločil od svojih tovarišev in jel skakati okoli naju, umikajoč se vse bolj in bolj v temo. Iz radovednosti stopiva za njim. Mahoma pa skoči za nama v temo, se vzbne na noge in šepne: „Za meno!“ Po glasu takoj spoznava, da je to — Ustana!

Leon stopi za njo in tako tudi meni ne kaže drugega kakor da grem za njima, ker sem se zbal, da ne pride do česa hudega. „Leopard“ je hodil pred nama štirinožno še kakih petdeset korakov, dokler ni bil dovolj daleč od ognja, kjer ga je Leon dohitel.

„O, gospodar moj,“ začujem tedaj šepetajoč glas. „Tak sem te vendarle dobila! Čuj: ona, ki se ji moramo pokoravati, me hoče ubiti. Gotovo ti je že Jež pripovedoval, kako me je pregnala od tebe, kaj ne? Ljubim te, gospodar, in po šegah te dežele si moj! Rešila sem ti življenje — o, Lev moj, ali me boš zdaj odbil od sebe?“

„Nikakor ne!“ vzklikne Leon. „Nisem vedel, kam si šla. Idiva h kraljici in pojasniva ji stvar!“

„Ne, ne, ona bi naju pogubila. Ne veš še, koliko moči ima! Jež ti to lahko pove, on ve. Samo ena je pot: skupaj pobegneva skozi močvirje, morda se rešiva.“

„Za Boga, Leon!“ šepnem tedaj jaz, ona pa mi ne da odgovoriti:

„Ne poslušaj ga! Brž, brž, zakaj zrak, ki ga dihana, je smrt za naju. Morda že zdaj prisluškuje...“

Ni se mogla premagati in se mu je vrgla okoli vratu. Takrat pa ji leopardova glava zdrsne po laseh in v bledem soju zvezd zagledam one tri bele odtiske Aješinih prstov. Vedoč, v kako strašnem položaju smo, sem že hotel stopiti med nju, ker sem poznal Leonovo slabost nasproti ženskam, ko mahoma začujem za seboj srebrn smeh. Okre-

nem se in zagledam — Njo z Bilalijem in dvema nemima slugama.

Toliko da nisem pal na tla od strahu. Vedel sem, da se iz vsega tega še nekaj strašnega rodi in da bom po vsej priliki jaz prva žrtev. Ustana spusti Leona iz objema in si zakrije oči. Leon pa zardi do las — on edini menda ni slutil vse velikosti nesreče.

Aješa prva izpregovori.

„Nikar, gospodar moj in moj gost,“ ogovori Leona s kar moči mehkim glasom, v katerem pa se je vendarle čulo nekaj trdega, jeklenega, „nikar se ne delaj tako sramežljivega! Bogme, bilo je res nekaj čudovitega videti v objemu... leoparda in leva!“

„Grom in peklo!“ zarenči Leon angleški.

„A, ti, Ustana,“ povzame Ona, „da ti ni mesečina pala baš na ono belo znamenje na glavi, bi bila šla mimo tebe in te ne bi bila spoznala.“ To rekši pokaže na krajec lune, ki je baš vzhajala. „Vidiš, plesa je konec, kaj ne, in tebi se je čas zdel najprikladnejši za ljubezen — jaz pa sem mislila, da si že davno za hribi in dolinami.“

„Ne igray se z menoj kakor z mišjo,“ zaječi nesrečna devotka. „Ubij me, da bo vsega konec.“

„A počemu, prosim te? Saj ni dobro tako naglo priti z vročih ustnic ljubezni k hladnim ustnicam groba!“ In dá znamenje nemima slugama, ki takoj zgrabita nesrečnico vsak za eno roko.

Leon zakolne, skoči na prvega ter ga podre na tla.

Aješa se spet zasmije.

„Prekrasno si to napravil, dragi moj gost. Za moža, ki je šele dobro vstal za hudo boleznijo, ti je roka jako močna. Toda zdaj te prosim, da puščiš pri življenju tega človeka, ki mora izpolniti mojo zapoved. Deklici se ne bo nič hudega zgodilo. Ker si ji tako zelo naklonjen, se ne bo mogla pritoževati tudi ne nad mojo nenaklonjenostjo.“

Prijel sem Leona za roko in ga potegnil s sluge, ki je ležal na tleh. Čeprav nerad se je vendar vdal, in vsi skupaj smo šli za Aješo v njeno sobo.

Kraljica se je spustila na blazine, odslovila Joba in Bilalija ter oba sluga. Ostala je samo ena deklica, ki je bila kraljičina ljubljenska. Midva z Leonom sva stala, malo proč od naju pa Ustana.

„Zdaj pa mi povej, Holly,“ izpregovori Aješa in pokaže na Ustano. „ali si čul, kdaj sem tej zločinki zapovedala, da odide odtod; tebi na ljubo sem popustila in ji podarila življenje. Kako to potem, da te nočoj vidim pri tej zaroti? Odgovori mi in povej po pravici!“

„Bilo je popolnoma slučajno, kraljica,“ odgovorim. „Ničesar nisem vedel o tem.“

„Verjamem ti, Holly,“ odvrne ona hladno. „In to je dobro zato, da ti verjamem... Torej je vsa krivda na njej.“

„Ne vidim na njej nikake krivde,“ se tedaj oglasi Leon. „Ona ni žena nobenega drugega moža in zato mislim, da je poročena z menoj po običajih tega prekletega kraja. Komu je bila torej storjena krivica? Karkoli, gospa, je ona storila, sem storil tudi jaz. In če bo torej ona kaznovana, kaznuj tudi mene!... Ali povem ti,“ nadaljuje z glasom, ki je razodeval ves bes razjarjenega moškega ponosa, „če zapoveš kateremu teh dveh gluhonemih lopovov,

VSAK DAN 1 VPRAŠANJE

Odgovori na 42. strani

1. Zakaj nam je v kožuho tako toplo?
2. Katere so znamenite letnice na .31?
3. Zakaj ima človek pozimi in poleti isto telesno temperaturo 37 stopinj Celzija?
4. Zakaj je dobro dihati skozi nos?
5. Katero mesto je večje: Bruselj, Carigrad, Madrid ali Praga?
6. Katera država na svetu ima najmanj brezposelnih?
7. Kdo je najboljši jugoslovanski šahist?

da se je le dotakne, ga raztrgam na kosce!“

Aješa ga je poslušala hladno in ni odgovorila niti besede. Ko je dogovoril, se obrne k Ustani.

„Ali imaš, ženska, kaj povedati? Domišljava lahkoumnica, ki si mislila, da boš plavalala s tokom svojih strasti proti velikemu vetru Moje volje! Govori! Zakaj si to storila?“

VI

ZMAGOSLAVJE

In zdaj sem postal priča tolikega poguma in neustrašenosti, da je ne pomnim take. Nesrečna deklica je dobro vedela, kaj jo čaka iz rok strašne kraljice; in čeprav je že pred kratkim izkusila Njeno moč, je vendarle v svojem obupu zbrala toliko poguma, da se ji je upala upreti.

„Storila sem to, o kraljica,“ je odgovorila in se sunkoma vzravnila, da ji je zdrknila z glave leopardova koža, „ker je moja ljubezen večja od smrti. Storila sem zato, ker bi mi bilo življenje brez tega moža, ki ga je moje srce izbralo, živa smrt. Zato sem postavila svoje življenje na kocko, a vendar se celo zdaj, ko sem izročena tvojemu srdi, v srcu veselim, da sem se

„Ne razumem čarovnij,“ povzame Ustana in glas ji zveni ostro in trdo, „nisem kraljica, tudi ne neumrjoča — toda ženskega srca ne utopiš tako lahko v vodi, naj bo ta voda še tako globoka.“

„O vem,“ nadaljuje po kratkem premolku, „vem, da sama ljubiš tega moža in bi zato rada ugonobila mene, ker sem ti na poti. Da, umrla bom... Ko sem prvič videla svojega gospodarja,“ in pokaže na Leona, „sem takoj vedela, da mi pride od njega smrt kot svatbeni dar... Mahoma me je bila prešinila ta misel, a vendar se nisem umaknila. In glej, zdaj mi je blizu smrt.“

Zato!

„Zakaj pa nimate na tem nevarnem ovinku nikakega svarila?“ vpraša avtomobilist, ki bi bil kmalu strmoglavil po rebri v reko.

„Saj smo ga imeli,“ odgovori kmet. „Ker pa se ni nikoli nič zgodilo, smo ga spet podrli.“

Verouk

Učitelj pripoveduje v šoli o hudi kazni, ki je doletela kačo v raju: „Po trebuhu se boš plazila vse življenje...“

Pa vzdigne roko umni Mihec in vpraša:

„Gospod učitelj, kako pa se je prej plazila?“

Če je človek gluha

„Koliko sem dolžan, gospod doktor?“ vpraša naglušni kmet zdravnika.

„Trideset dinarjev.“

„Šestdeset?“

„Ne, petdeset.“

Velika zahteva

Gost: „Oglejte si nekoliko tole kokoš! Saj je je sama kost in koža!“

Natakar: „Kakopak — ali bi mar radi tudi perje?“

Res je!

„Mož prvi mož je bil mnogo pametnejši od tebe.“

„Ne verjamem. Drugače te ne bi bil vzel!“

„Vse najboljše!“

List „Gallspacher Anzeiger“ je za novo leto izdal seznam tvrdk, ki žele „p. n. kupcem in p. n. pacijentom“ ob nastopu novega leta vse najboljše. Med temi tvrdkami je bila tudi tale:

Franz Stadlmair,
prvi gallspaški pogrebni zavod.

Aha!

„Ali smem z vašo gospodično hčerko na izprehod?“ vpraša gospod mater svoje prijateljice.

„Jako obžalujem, vendar vam tega ne morem dovoliti,“ odgovori gospa.

„In zakaj ne? Ali mi morda ne zaupate?“

„Narobe! Popolnoma vam zaupam!“

„Po tem takem svoji hčerki ne zaupate?“

„Tudi njej zaupam. Le vama obema skupaj ne zaupam!“

Skušnja

To je bilo še v starih predvojnih časih, ko je neki princ delal skušnjo iz glasbe. Njegovo goslanje je bilo strašno, pa tudi na najlažja teoretična vprašanja ni vedel odgovora. Profesorju je bilo nerodno princu povedati, da ni prebil skušnje, pa si je takole pomagal iz zadrege:

„Ljudje se dele v tri razrede,“ je rekel princu. „V prvem razredu so taki, ki so dobri glasbeniki, v drugem oni, ki slabo igrajo, naposled pa so taki, ki sploh ne znajo igrati. Visokost ste že napredovali v drugi razred.“

Nepotrebno vprašanje

„Mož mož hudo rad zbolji za morskno boleznijo, kapetan. Ali mi ne bi mogli povedati, kaj naj stori, kadar ga napade ta strašna bolezen?“

„Ni treba,“ je zamomljal stari pomorščak, „to bo takrat že sam vedel.“

Še je pravičnost!

Smirek prodaja drobnarije na debelo. Eno napako ima Smirek: vselej dobavi več kakor je naročeno.

Če hoče kupec dvanaest parov trakov za čevlje, jih pošlje Smirek dva tucata. Če potrebuje kupec tri in trideset parov podveznic, jih dobi štiri in štirideset. Če naroči en gumb za ovratnik zadaj, jih pošlje Smirek dvanaest tucatov sprednjih in dvanaest tucatov zadnjih. Zato se kupec jako jeze.

Njegovo stališče

„Zakaj prav za prav tako nerad v šolo hodiš, Tinček? Ali ti učitelj ni všeč?“

„To bi bilo še najmanj. Meni gre za princip!“

Nekega dne pove Smirkov potnik kupcu:

„Moj šef je včeraj dvojčka dobil.“

Pa se namuzne kupec:

„Prav mu je. Zdaj vsaj lahko okusi na lastni koži, kako je človeku, če dobi več kakor je naročil!“

Pameten davek

„Najpametnejši davek bi bil davek na lepoto pri ženskah.“

„Zakaj?“

„Ker bi ga vsaka ženska hotela plačati!“

Pisatelj in ženska

Sedela je pri večerji zraven slavnega pisatelja in se je čutila dolžno izpregovoriti besedo o njegovi najnovejši knjigi.

„Posebno konec je na moč imeniten,“ se je navduševala.

„In kaj mislite milostljiva o začetku?“ je vprašal poln pričakovanja.

„Tako daleč na žalost še nisem prišla,“ je odgovorila.

Predrznost

„Plačam najvišje cene. Pridem na dom. Dopisnica zadošča.“

Dopisnica je zadoščala. Starinar si ogleduje stare cunje.

„Dve sto Din,“ pravi.

„Dve sto Din? Tri obleke? Jih pa že rajši zastonj dam.“

„O, prosim!“ pograbi takoj starinar. „Zastonj jih tudi vzamem.“

Prirodoslovje

Miru je šest let, Ivu pet. Miro pravi: „Mislim, da bo sosedova mačka kmalu mlade dobila.“

„Nemogoče,“ reče Ivo.

„Zakaj neki ne?“ se začudi Miro.

„Zato,“ pojasni Ivo, „ker je mačka maček — gospodje pa ne rode!“

Taksa

Budimpešta je bila še nedavno paradiž za vse tiste, ki radi uživajo radosti življenja. danes je pa celo ogovor na cesti prepovedan in plačat zanj 80 pengov, to je osem sto dinarjev. Navzlic temu se igralec Oskar Beregi zadnjič ni mogel premagati in je nagovoril elegantno damo, ki se je izprehajala po donavskem nabrežju, ter jo prosil, ali jo sme spremiti.

„Gotovo bi se radi iznebili osemdesetih pengov?“ ga je hladno zavrnila dama.

„Eventualno tudi še več!“ je ljubezno odgovoril Beregi.

Drugi del
OČETOV GREH

Ta roman je začel izhajati v 40. številki lanskega letnika „Romana“. Današnje nadaljevanje je šestnajsto. Novi naročniki naj pri naročilu zahtevajo še prejšnjih petnajst števk.

Gobriand se je zahvalil za prijaznost, vendar je uslugo odklonil in se poslovil.

Pot je bila dolga in starec je potreboval celo uro, preden je prispel do označene hiše. Tam je pozvonil in počakal. Toda nihče mu ni prišel odpirati. Pozvonil je drugič. Takrat se je odprlo okno v Gastonovi slikarski delavnici in mladi mož se je sklonil skozenj.

„Kdo je?“ je vprašal. A že je zagledal starega Gobrianda, ki ga je na prvi pogled spoznal. Pritekel je dol in odprl vrtna vrata.

„Vi, gospod Gobriand?“ se je začudil. „O Bog, kaj se je zgodilo?“

„Velika nesreča, gospod Forges, jako velika nesreča!“

„Julija?“ je s pridušenim glasom jeknil Gaston.

„Da.“

„Bolna? Mrtva? Tak govorite vendar, za Boga!“

„Ne bolna ne mrtva, vendar bi bilo morda bolje, če bi bila mrtva.“

„Ne razumem vas,“ je z mrtvim glasom odgovoril Gaston, ki je bil pri poslednjih Gobriandovih besedah prebledel na smrt.

„Peljite me v svoje stanovanje, gospod Forges, tam vam laglje povem; tu naju utegnejo ljudje poslušati.“

Gaston je nemo odvedel starca gor k sebi in ga posadil na stol. In Gobriand mu je v kratkih besedah razpovedal žalostno vest o snočnem dogodku in o tem, kako je zaman romal na policijo in prosil, da bi spustili njegovo hčer. Povedal mu je tudi o obisku pri njegovem očetu, starem Forgesu, ki mu je sam priznal, da je zakrivil Julijino aretacijo.

Mladi slikar je pod strašnim vtisom sramotnega očetovega dejanja pobesil glavo.

„Uboga Julija! Uboga Julija!“ je obupno vzkliknil.

„Razumeli boste,“ je povzel Gobriand, „zakaj sem se obrnil na vas, razumeli boste, da me je samo skrajni obup mogel k temu nagniti, da sem šel k vašemu očetu in zdaj k vam... O, saj vam ničesar ne očitam,“ je vzkliknil stari Gobriand, videč, da se je Gaston zdrznil. „Le to bi vas hotel vprašati: ali zares ljubite mojo hčer?“

„O, gospod Gobriand, vprašate? Ljubim jo bolj od samega sebe!“

„O, potem pa rešite sirota!“

„K svojemu očetu pojdem,“ je vzkliknil mladi mož. „Ne obupajte, Gobriand; nemara se meni posreči, kar se je vam izjalovilo.“

„Bog naj bo z vami, gospod!“

Slikar je naglo odložil beli plašč in se oblekel. Nato je prijel starca pod pazduho in ga spremil po stopnicah. Na cesti je poklical avto in povabil Gobrianda s seboj.

„O, gospod,“ se je hotel ubraniti starec, toda mladi mož mu ni dal dogovoriti.

„Ne, ne — saj vas ne mislim vzeti s seboj; rad bi le videl, če bi počakali v vozu, med tem ko stopim k očetu, da vam potem lahko takoj povem o uspehu svoje intervencije.“

Avto se je čez nekaj minut ustavil pred Forgesovo palačo. Graščak je bil doma. Ob vihnem vstopu svojega sinu je takoj razumel, kaj se je zgodilo.

„Po kaj si prišel?“ se je naredil neumnega.

„Rad bi s teboj govoril,“ je kratko odvrnil Gaston. „Popravi boš krivico, ki si jo storil.“

„Ne razumem, kaj govoriš.“

„Pravico zahtevam za Julijo Gobriandovo!“ je viharo zavpil Gaston.

„Ha, ha!“ se je zagrohotal oče. „Zahtevaš? V moji hiši! Ha, ha! Kaj si znorel?“

„Ne, gospod,“ je mrzlo odgovoril Gaston, „popolnoma pri zdravi pameti sem, izvolite si to zapomniti!“

„Glej ga, glej!“ se je zarogal stari.

„Ne utegnem se ukvarjati z besedičenjem,“ je hladno nadaljeval mladi slikar. „Nagnal si policijo na Julijo Gobriandovo in ji prizadejal največjo sramoto, ki jo more ženska doživeti. Zahtevam, da to krivico popraviš! Dovolj mi je že tega, da se z njo ne smem poročiti — zato pa imam pravico zahtevati to, kar zahtevam! Če ne bo Julija najpозnejše jutri zjutraj prosta...“

„Nu, kaj bo potem?“ je porogljivo vprašal stari Forges.

„Tebe uničim!“ je počasi odgovoril Gaston. „Razumeš? H gosposki pojdem in povem tam nekatere zanimivosti o svojem rojstvu!“

Forges je vztrepetal. Instinktivno je začutil, da se Gaston ne šali in da bi res izvedel svojo grožnjo. In to bi

zanj pomenilo konec vsega, sramoto in —

V graščakovi duši se je bil kratek a ogorčen boj med sovražstvom do Gobrianda in strahom pred energijo njegovega sina. Da, če bi odkril na sinu le najmanjše omahovanje... toda Gaston je bil čeprav bled ko mrlič mrk, trd in mrzel, da je starega Forgesa izpreletelo, ko ga je pogledal. Ne, zdaj je šlo zares in sin je imel v rokah preveč strašne kvarte!

„Dobro,“ je rekel naposled. „Ker me prosiš, da zastavim svojo besedo za izpustitev tega dekleta iz zaporov, pojdem na prefekturo. Vendar ne vem, ali bo moj vpliv dovolj velik...“

„Na to se zanesem,“ je s trdnim glasom odgovoril Gaston. Nato se je priklonil in šel.

Spodaj je počakal tako dolgo, da je zagledal očeta, ki je stopil v avto in se odpeljal. Šele potem se je odpravil k Gobriandu.

„Nu?“ je s skrbjo vprašal stari, ko je zagledal Gastona.

„Moj oče se je odpeljal na policijsko ravnateljstvo,“ je s trdnim glasom odgovoril Gaston. Šele zdaj je čutil, kako hudo mu je pretresel živce razgovor z očetom. „Pogum! Če drevi ali pa najkasneje jutri zjutraj ne bo Julije domov, pridite takoj spet k meni!“

Nato sta se razšla.

Deveto poglavje

JULIJA

Ko se je tisti večer Gaston poslovil od nje, je Julija iznenada začutila, kako sta jo dva moža zgrabila vsak s svoje strani, in še preden jima je utegnila pogledati v obraz, je začutila, da sta jo vrgla v avto in da je eden od obeh prisedel k njej.

Deklica ni razumela, kaj se je zgodilo. Strah ji je prvi trenutek vzel vso pamet; jela je vpiti na pomoč. Toda neznanec ji je zamašil usta s

pestjo in jo potegnil nazaj na blazine.

Osvestila se je šele, ko se je avto ustavil pred velikim poslopjem. Neznanka sta ji pomagala iz voza, nato pa sta jo vedla v mrko stavbo po dolgih, mračnih hodnikih ter se ustavila pred težkimi železnimi vrati. Tam je morala povedati svoje ime in se vpisati v neko knjigo. Nato je stopil k njej neki moški v uniformi in jo odvedel v majhno sobo, kjer je bilo kakih dvanajst žensk.

„Tako, tu počakajte do jutri, potem boste že videli, kaj in kako.“

Juliji je bilo vse to strašno tuje. Ženske so se bile vse ozrle po njej; oblečene so bile strašno kričavo, nekatere s čepicami na glavi, druge s klobuki, tretje brez vsega. Julija se je zgrozila; planila je k vratom in začela po njih razbijati.

„Kaj bi radi?“ je vprašal paznik, ki je naglo prihitel.

„Proč od tod! Ne maram biti tu! Kam ste me zaprli? In zakaj? Kdo so te ženske, ki se mi posmehujejo?“

„I, ne delajte se tako nevedne!“ je odgovoril paznik. „V zaporu ste, jutri pa boste nemara že kje drugje. Le potrpljenja!“

„V zaporu!“ je na glas ponovila Julija. Še zmerom ni razumela — kako naj bi?

Ena teh žensk je stopila k njej. „Ne onegavi toliko,“ je rekla in jo dregnila s komolcem. „Prisedi k nam!“

Ta čudna zaupljivost, to tikanje — odkod to, zakaj? Še nikoli ni videla te ženske, ki je tako govorila z njo.

Ni ji odgovorila. Tudi ni hotela iti mednje; tako čudno odvrtno in zoprno so ji bile te ženske!

Tako je minila noč.

Zjutraj so drugo za drugo odvedli vse ženske iz sobe, in najnazadnje tudi njo.

„Kam me peljete?“ je vprašala uradnika, ki je prišel ponjo.

„V Saint-Lazare,“ ji je kratko odgovoril.

„V Saint-Lazare?“ se je začudila deklica. „Kje je to?“

Dekle v svoji nedolžnosti ni vedelo, da je tam prisilna delavnica za izgubljene deklice.

Uradnik je poklical avto-taksi in čez dvajset minut sta z deklico izstopila pred staro sivo hišo. Njena vnajnost je bila mrka, vsa okna so bila opremljena z železnimi mrežami, nikjer zastorov, povsod samo golo sivo zidovje.

In semkaj mora Julija?

Da. Uradnik jo je izročil v varstvo usmiljenkam, ki so Juliji dodelile delo pri šivanju. Tam je spoznala tri izmed onih žensk, s katerimi je bila snoči zaprta.

Strašno počasi je mineval dan. Julija ni nikomur odgovarjala in tudi sama ni nikogar ogovarjala. Zaprla se je vase in vdano čakala, kako se bo stvar končala.

Napočil je večer. Ravno je hotela oditi v svojo celico, ko je stopila k njej paznica.

„Gospodična, prosti ste!“

Julija ni vedela, ali bdi ali sanja. Mehanično se je preoblekla, vrata so se odprla pred njo in stopila je na cesto. In kakor v polsnu je hotela po vrvečih ulicah domov.

Stari Gobriand skoro ni mogel verjeti očem, ko je Julija stopila v sobo. Starec je malone jokal od veselja. Po prvih pozdravnih besedah mu je hči vsa v sramu povedala, kaj je doživela to usodno noč. Ko je omenila ženske, ki so jo skupaj z njimi zaprli, se Gobriand ni mogel premagati, da ne bi krepko zaklel.

„Prekleti Forges — on je vsega kriv! Da veš: on te je dal odvesti na policijo!“ je zaškrtal starec. „Naj se me varuje — tega mu ne odpustim!“

Julija je to noč prebila v nemirnem spanju. Venomer so

jo preganjali čudni strahovi, venomer so silile vanjo one kričavo oblečene ženske, se obregovale vanjo in ji grozile s pestmi.

Ko se je drugo jutro zbudila, ji je odleglo: hvala Bogu, vse to so bile samo sanje! Saj je spet doma!

Julija se je vidno oddahnila. Še vedno je bila jako blede, vendar so njene oči že živeje gledale v svet in črte njenega obraza niso bile več tako napete kakor včeraj.

Njena zdrava mladost, njena vedra duša sta kmalu preboleli dogodek, ki bi bil malone postal usoden za vso njeno bodočnost. — — —

Deseto poglavje

LEVIGIER

Izmed vseh oseb, ki smo jih srečali v tem romanu, ni nihče imel proti Forgesu močnejšega orožja v roki od skromnega Levigiera. Če bi mu naključje nenadoma razodelo, kje je njegova žena, ali bi to orožje porabil?

Levigier še vedno ni pozabil izdaje svoje žene. Ni pozabil, da je sramotno in brezsrčno zapustila svojega in njegovega otroka. Še vedno je imel v spominu bolestna prva leta svojega samotarstva, ko je neprestano upal, da se žena nekega dne vendarle še vrne k njemu.

Ne, Levigier vsega tega še ni pozabil!

Njegov značaj se je bil izpremenil, postal je mrk, kratkobeseden in nezaupljiv. Malo mu je bilo mar vsega, kar se je dogajalo okoli njega. V njem je živela samo misel na sina, nič drugega mu ni bilo več mar.

Tudi Gobriandova nesreča, njegovo siromaštvo, Julijina bolezen in sramotna aretacija — vse to ga ni spravilo iz ravnotežja in mu vzelo hladnokrvnosti. Le nekaj ga je vznemirilo: sličnost Gastona z njegovim sinom, sličnost, ki ni mogla biti plod njegove domišljije, saj je zadnjič tudi

*Za vsako roko
primeren perorator*

*amer. zlati nalivni
perorator, najnovejša,
v 4 barvah in vseh
velikostih za vsako
pisavo z garancijo
za vse življenje*

Samo pri **A. PRELOG**
LJUBLJANA, Marijin trg.

VSAK DAN 1 ODGOVOR

Na vprašanja na 38. strani

1. Ker zadrže kožuhi 95 do 98% zraka, zrak pa je jako slab prevodnik toplote. Zato kožuhi zadržijo toploto, ki jo izžareva človeško telo, in ne more mraz tako naglo do telesa.

2. Leta 1431. so Jeanne d'Arc, Devico Orleansko, sežgali kot čarovnico v Rouenu; leta 1531 je Francisco Pizzaro osvojil Peru; leta 1631. je začel spet bruhati Vezuv, ki so ga dotlej imeli za ugasel ognjenik; leta 1731 je bil na Kitajskem potres, ki je zahteval 100.000 smrtnih žrtev; leta 1831 je odkril Farady magnetno in električno indukcijo, ki je temelj moderne elektrotehnike.

3. Ker razpolaga človeški organizem s silno natanko delujočim mehanizmom za uravnavanje toplote, tako da ustvarja telo pozimi nekaj več, poleti pa nekaj manj toplote, narobe pa je pozimi manj odda okolici, poleti pa več; tako ostane temperatura telesa približno vedno enaka.

4. Ker s tem mrzli zrak v nosu nekoliko segrejemo, predvsem pa zato, ker ga pri vdihavanju z nosnimi sluznicami nekako filtriramo in tako očistimo bolezenskih kali.

5. Po najnovejšem ljudskem štetju prekaša Praga z 848.000 prebivalcev Bruselj (815.000), Carigrad (811 tisoč) in Madrid (808.000).

6. Francija. Po podatkih dne 3. januarja t. l. 13.000. Pred dvema mesecema pa jih ni imela niti 900.

7. Inženjer dr. Milan Vidmar, profesor na ljubljanski tehniki.

Gobriandovo hčer tako presemetila. V tem je videl roko, ki je kazala na Heleno, in zdaj se mu je ponudila najlepša prilika, da pride po tolikih letih svoji ženi na sled.

„Moja žena!“ si je rekel in čeprav so minila že dolga leta, mu je vendarle kri hitreje zaplula po žilah, ko je pomislil nanjo. „Kako se je utegnila v teh letih izpremeniti, kako je živela? Morda je bila v stiski in bedi? Ali pa je nemara že mrtva? Toda kaj meni vsega tega mar!“ si je rekel, ko se je zalotil sredi teh misli.

Pa se niso dale odgnati, te misli.

„Ne, ne!“ si je s silo vtepal v glavo. „Že zaradi sina ne smem misliti nanjo! Kaj naj mu porečem... O Bog, samo tega ne, da bi mi sin moral zardevati nad materino sramoto!“

Levigier ni silil k razčiščenju, toda naključje je bilo zoper njega — tisto naključje, ki mu je poslalo Gastona na pot. In ko je Levigier energično sam pri sebi odklanjal vsako razjasnitev teh dvomov, je delal račun brez krčmarja in to naključje je bilo samo prirodna posledica dogodkov, ki so nastopili.

Tisti večer, ko je bil Pavel s starim Gobriandom na policiji in potem pri Forgesu, kjer je poizvedel za Gastonov naslov, tisti večer je potem vse to pripovedoval svojemu očetu, ki ga je mirno in pazljivo poslušal.

Torej je le prav domneval: ta mladi mož, ta Gaston Forges de Montfore, h kateremu je bil Pavel stopil na Gobriandovo prošnjo, je bil prav isti, ki ga je tudi on takrat srečal in čigar podobnost z njegovim sinom ga je tolikanj osupila. Takrat se potem ni hotel več ukvarjati z njim: zdaj pa je hočeš nočeš zvedel njegovo ime in ime in stanovanje tistega, ki je veljal za njegovega očeta.

„Ali Gaston pozna svojo mater?“ se je vprašal. „In ali

„Roman“ stane

1 mesec 8 Din, ¼ leta 20 Din, pol leta 40 Din, vse leto 80 Din. — Račun pošt. hr. v Ljubljani št. 15.393. — Dopisi: „Roman“, Ljubljana, Breg 10. — Naročnina za inozemstvo (vse leto): v Avstriji 14 šilingov, Nemčiji 9 mark, Franciji 50 frankov, na čehoslovaškem 70 kron, v Italiji 40 lir, Belgiji 14 belg, Angliji 9 šilingov, Holandiji 5 goldinarjev, Egiptu pol funta, Severni Ameriki 2 dolarja. Za ostalo inozemstvo vseletno 120 Din v valuti dotične države odnosno 60 Din za pol leta.

je to katera druga kakor moja žena Helena?”

Saj bi se hitro lahko o tem prepričal. Treba bi bilo samo opazovati hišo, kjer je stanoval mladi mož. Če njegova mati še živi, gotovo prihaja k njemu na obiske; po drugi strani pa je treba paziti na Forgesovo palačo, ali tja ne zahaja Helena; potem si bo kmalu na čistem. Stvar torej ni bila kaj težka.

Toda Levigier je postal v svoji nesreči filozof. Izbijal si je izkušnjava iz glave, češ: „Počemu? Najbolje je, da na vse pozabim: na Gastona in Forgesa in Julijo in Gobrianda!“

Več dni se je Levigier junško držal tega sklepa in se je bodril še s tehnejšimi razlogi.

„Če srečam Heleno in jo priznam za svojo ženo,“ si je rekel, „bi mi to samo iznova izprevrlo življenje, ki se je zadnja leta tako lepo pomirilo. Danes ne vem, ali Helena še živi — jutri utegnem izvedeti in potem ne bo dolgo, ko pride tudi Pavlu na uho.“

Toda navzlic vsem tem razlogom, ki so bili brez dvoma drug tehtnejši od drugega, ga je radovednost čedalje bolj prevzemala. In neke nedelje, ko ni imel službe, je sklenil pogledati na bulvar Malesherbes, kjer mu je povedal Pavel, da stanuje Forges.

Hišo je brž odkril. Šel je počasi mimo nje in ostro opazoval okna, ali ne bi kje videl

kakega ženskega obraza. Toda njegovo čakanje je bilo brezuspešno.

Verjetno se mu je zdelo, da Helena ne stanuje pri Gastonovem očetu; ona je bila njegova ljubica, da, toda senator Forges vendar ni smel stanovati skupaj s svojo ljubinko, kaj pa porečejo ljudje! In ker Gaston ne stanuje pri svojem očetu, si je rekel Levigier, bo pač tudi njegova mati stanovala pri njem, svojem sinu. Zato je tu nikjer ne vidi.

Že je hotel odnehati in se vrniti domov, pa si je rekel: pa bi le koga povprašal! Tam čez cesto je gostilna; morda krčmar kaj ve?

Komaj je dobro domislil, je bil že v gostilni in si naročil steklenico rdečega.

„Ali kaj poznate ljudi, ki stanujejo v onile lepi hiši ravno nasproti vam?“ je vprašal krčmarja.

„Od policije?“ je nezaupno pomežiknil gostilničar.

„Ne. Ti ljudje me zanimajo.“

„Nu, kar vsi ljudje vedo, vam tudi jaz lahko povem, zakaj ne! Zdi se mi, da je palača jako lepo in razkošno opremljena. Ali je to tisto, kar bi radi vedeli?“

„Ne. Rad bi vedel, kdo stanuje v njej.“

„Senator Forges, njegova žena, hči in sin.“ je odgovoril krčmar. „Dostikrat jih vidim, kadar se odpeljejo z avtom. Vendar moram reči, da sina že nekaj časa nisem videl.“

„Gospoda Gastona Forgesa?“

„Ne vem, ali mu je baš Gaston ime.“

„Ali poznate ženo gospoda senatorja?“

„Ne posebno.“

„Toliko pač, da mi jo lahko pokažete, kadar jo zagledate?“

„Tisto pa že.“

Drugega Levigier od krčmarja ni zvedel. Potrpežljivo je čakal vse popoldne, kdaj se bo kdo prikazal iz palače. Že je skoro obupal, ko je zdajci

Ponovno prosimo vse one, ki so se udeležili natečaja

„NAJSTRAŠNEJSI TRENUTEK MOJEGA ŽIVLJENJA“

in ki so jim bile prisojene nagrade, naj nam čimprej pošljejo svoj naslov, da vemo kam poslati nagrade. Izid natečaja je bil objavljen v 52. št. lanskega letnika „Romana“. Obenem prosimo vse nagradnike, tudi tiste, ki smo jim nagrade že nakazali, naj nam čimprej sporoče, ali smemo objaviti njih polna imena.

zagledal dve dami, ki sta stopili iz hiše. Prva, še mlada, je bila Forgesova hči, tako je povedal krčmar. Druga pa —

„To je pa njegova žena,“ je dodal. „Lepa, kaj?“

Bila je Helena!

Levigier se je znal toliko premagati, da ni zakričal od presenečenja. Vendar je bila preizkušnja prehuda: zatrepetal je po vsem životu in s prestrašenimi očmi je pogledal krčmarja:

„Kaj?“ je zajeceljal. „Kako ste rekli? Nisem... nisem vas razumel.“

„Kaj pa vam je?“ se je začudil gostilničar. „Saj to vendar ni nič čudnega! Kako, da se takoanimate za Forgesovo ženo? Ali ste mar vanjo zaljubljeni?“

„Zaljubljen?“ je ponovil Levigier, ne da bi bil vedel, kaj govori. „Zaljubljen! Ne, o ne!“

Krčmar je skomignil z rameni. Čuden človek, si je rekel.

Še nekaj

dni, le še prav malo potrpljenja, pa boste pričakali začetek prekrasnega

LJUBAVNEGA ROMANA,

ki začne v kratkem izhajati v našem listu. Pazite, da ne zamudite začetka! Novi „Romanov“ roman bo — smelo trdimo — po svoji zanimivosti in pretresljivosti

PREKOSIL VSE,

kar je dozda izšlo v „Romanu“. Pazite dobro na naše napovedi v prihodnjih številkah in... in ne pozabite na naročnino!

Ureja Boris Rihteršič

Nordijska sfiga je spregovorila...

(Nekaj misli k premijeri njenega prvega govorečega filma „Ana Christie“, ki ga igrajo v Ljubljani.)

Se danes ga ni človeka, ki bi znal odkriti bistvo Gretine umetnosti, čeprav so umetniki in ne-umetniki pisali o njej cele knjige. Pravega še ni nihče povedal, čeprav so nekateri prišli rešitvi tako blizu, da bi jo bili skoraj zgrabili z roko. In vzrok? Iskali so njeno umetnost daleč nad zvezdami, med tem ko je v resnici čisto blizu — v prirodi.

Resničnih filmskih umetnic je malo, vsaj zdaj. Gloria Swanson, ki je bila najmočnejša med njimi, še se ni oglasila. Pravijo pa, da bo kmalu presenetila svet s svojim prvim govorečim filmom. Asta Nielsen, katere zadnji filmi so bili ustvarjeni v obupnem boju s starostjo in je bila ravno v njih najmočnejša, je film pustila. Lilian Gish, posebej znana tragika Dostojevskega, molči. Pola Negri, sestrji Talmadge, Corinne Griffith in druge so izginile s površja. Govoreči film in leta so jih postavili v ozadje, v pozabljenje, ne da bi poskrbeli za enakovredne naslednice.

Pač! Ostala je — Greta Garbo, božanska Greta, kakor so jo krstili kritiki.

Malo nas je, ki se je še spomnimo iz enega njenih prvih filmov, iz „Ulice bede in greha“. Takrat je bila še čisto drugačna kakor je danes. Takrat je imela še črne kuštrave lase, ki bi jo z njimi danes komaj spoznali. In igrala je čisto drugače kakor danes. Igrala je kakor so jo naučili režiserji.

Danes igra, kakor se je naučila sama.

Kakor toliko drugih pred njo in za njo, je odšla tudi ona v Ameriko. Od tam je prišel njen prvi film, ki je popolna umetnost, prišel je film „Pod jarmom strasti“. Tisti časi so bili lepi. Devetnajstletno dekle je bilo zaljubljeno v svojega partnerja Johna Gilberta, in v tej mladi ljubezni sceni, kakršnih prej ni bilo v zgodovini filma in jih tudi najbrž ne bo nikdar. Pri Greti jih ne bo več...

Pravijo, da še nikdar ni bilo v MGM-ovih studijih toliko sporov kakor takrat. Njeni režiserji, pred vsem Maurits Stiller, so jo hoteli učiti kako naj igra. Greta jih je poslušala in — igrala ravno narobe. Gospodje se niso upali poslati njenega filma v svet. Bali so se bla-

maže. Tudi Gilbert sam se je upiral. Toda pri premijeri se je zgodil čudež. Začeli so vrteti film ob dveh popoldne. Opolnoči so še vsi povabljeni sedeli na istih mestih in jim sedemkratno ponovljenje filma ni bilo dovolj. Pravijo, da je sam Chaplin pri tem filmu rekel Greti: „Vi ste prva ženska, ki ne igra, ampak živi.“ Prej igrala, kakor jih je v Hollywoodu na stotine, je na mah postala slavna, najslavnejša med igralkami svoje dobe.

MGM je pri tem filmu zaslužil 12 milijonov dolarjev... milijoni gledalcev še več, ker so mogli gledati pravo prvobitno umetnost.

Potem so prišli novi filmi. Skoda, bi rekel. Kajti teh filmov ni dala Greta Garbo. Dala jih je filmska družba. Greta je morala igrati, ker jo je vezala pogodba, brez temeljitega studija, brez prave priprave. Ljudje so zahtevali filmov, in družba jim jih je dala. Razen tega je prišel razdor z Johnom Gilbertom. Dvajsetletno dekle je spoznalo rafiniranost in nestanovitnost svojega nekdanjega prijatelja. To je bilo prav takrat, ko so snemali film „Ana Karenina“, ki ga je tudi igrala z njim. Čeprav je ta film lep, eden najlepših filmov tistega leta, nas vendar pusti hladne. Vidi se, da Greta v njem ni igrala z dušo, da je igrala več ali manj na mig režiserjev, ki niso znali iz nje narediti tega, kar bi bili lahko in kar bi bila ona sama ustvarila iz sebe. Vsako leto so prišli trije, štirje filmi, kar je bilo za umetnico preveč. Tako se godi vsakemu umetniku, ki se vdiha tej ali oni družbi. Ko mu družba z reklamo pripomore do znanega imena, mora delati, delati. Kako dela, to postane postranska reč. Družba in publika zahteva od njega vse, kar more dati iz sebe, in še več. Pri Greti so zahtevali več... preveč. Niti eden izmed naslednjih filmov onega ni dosegel.

Prišel je govoreči film, ki je vse narobe obrnil. Umetniki in umetnice, ki so jih prej kovali v zvezde, so čez noč izginili. Naraščaj, ki je bil po kvaliteti daleč za njimi, jih je prehitel.

Bali smo se, da bo tudi z Greto tako. Dolgo, dolgo je molčala. Le časih se je čulo, da se pripravljala za govoreči film, pravilo so tudi, da ni uspela, dokler ni vse utihnilo ob vesti: „Njen prvi govoreči film je pred durmi.“

In res je spregovorila. O'Neillovo dramo „Ana Christie“ so pripravili za film in dali Greti glavno vlogo. Najprej v angleščini. Potem so angažirali nekaj umetnikov Reinhardtovega gledališča in napravili nemško verzijo.

Zgodilo se je nekaj čudnega. Ona, ki je dotlej igrala skoraj same vloge mladih deklet iz boljših hiš in mladih žena, ki si razočarane v zakonu poiščejo druge nadomestila

za izgubljeno srečo, ona, ki je igrala demonsko rafinirane ženske, se je vrnila k filmu, ki je bil mejnik na poti njene filmske kariere, vrnila se je k vlogi iz „Ulice bede in greha“, k vlogi uboega zaničevanega dekleta s ceste. Ali ni to čudna pot, čuden povratek? Njeni rojaki, hladni, za sentimentalnost nedozetni Švedi so jo prav zaradi tega filma odklonili... Povsod drugod je doživela triumfe, ki so bili večji kakor po filmu „Pod jarmom strasti“. V Hollywoodu igrajo film že osmi mesec, dan za dnem.

Pred dobrim mesecem sem v Zagrebu videl košček angleške verzije. Sodim, da večjega presenečenja še nisem doživel, kakor je bil glas Grete Garbo. Prvi trenutek se mi je zdel tuj, skoraj nenaraven. Potem sem ga šele razumel, ko ga ni dojemalo več samo uho. Ta glas je bil glas prirode, glas razodetja za vse one, ki znajo v filmu poiskati to, kar je v njem skril umetnik — ki znajo v filmu najti dušo.

Kaj naj bi še povedal o njem, kaj naj bi vam še povedal o nordijski sireni? Njenega bistva, njene umetnosti ni mogoče opisati. Še nikomur se ni posrečilo, pa naj bi se meni? Saj je ta umetnost priroda sama, brez vsakih lažnih primesi, brez pisanih privrskov.

Samo to vam lahko rečem: Greta Garbo je s tem filmom zmagała in premagala samo sebe. Njena nema umetnost je ostala nema in skrivnostna tudi zdaj, ko čujemo prvič njen glas, ki je prav tako skrivnosten kakor ona, „božanska Greta.“

Boris Rihteršič

Življenje in karijera Grete Garbo

Kdo je pred sedmimi leti poznal malo Greto Gustavson? Nihče!

Bila je ena tistih deklet, kakor jih srečaš danes po mestih na tisoče, ki jih vidiš po pisarnah, po trgovinah. Dekleta, ki žive v upanju, da pride morda dan, ko se jim nasmeje sreča. Morda si najdejo moža, ki jim zagotovi življenje brez skrbi, morda še tega ne.

Taka je bila Greta.

Pred desetimi leti je stopila v obrtno šolo. Ko jo je dovršila, je dobila službo v brivskem salonu kot pomočnica. Tam je delala dan za dnem, mesec za mesecem, da si je prislužila nekaj kron, ravno toliko, da je bilo za življenje. V tej službi pa ni dolgo ostala. Leto nato je odšla v Stockholm, kjer je postala prodajalka v neki trgovini, nato pa maneken, ker je bila zelo lepe postave. Nekega dne jo je videl režiser Maurits Stiller, ki je iz nje napravil slavno Greto Garbo. Priskrbel ji je pogodbo pri filmski družbi „Svenska“. Tam je Greta nastopila v filmu „Gösta Berling“. Potem je šla v Berlin, kjer je stekel njen drugi večji film „Ulica bede in greha“. Ta film je zbudil pozornost Amerike. Nekaj mesecev

nato je bila že v Hollywoodu pri MGMu, kjer je še zdaj. Tam je napravila vrsto filmov — od prekrasne drame „Pod jarmom strasti“, preko „Žene brez sramu“, „Divjih orhidej“, „Poljuba“, „Ane Karenine“, „Grešne strasti“ in še mnogih drugih, pa do „Ana Christie“, ki je največja umetnina, kar nam jih je dala.

Greta je v življenju mnogo pretrpela. Ko ji je bilo 14 let, je izgubila očeta. To je bilo prav takrat, ko je končala šolo.

Brat Swen in sestra Olva sta morala iti v službo. Greta je prišla kmalu za njima. Drugi udarec, ki jo je zadel, je bila smrt režiserja Stillerja, s katerim jo je vezalo pristrčno prijateljstvo. Pravijo celo, da je bil Stiller njena prva ljubezen. Ko je zvedela za njegovo smrt, je dolgo ni bilo videti. Begala je dolge dneve po okolici Hollywooda. Ko se je spet vrnila v ateljeje, so bile njene oči brez bleška in njena usta tiha... Hotela je vzeti dopust. In prav takrat, ko se je odpravljala na pot, je zvedela, da ji je umrla sestra za rakom. Doma je dobila samo še mater in brata.

Greta se svoje brivske kariere prav nič ne sramuje, a vendar ne govori rada o njej. Sploh jo je težko pripraviti do besede, posebno tujcu se to nikdar ne posreči. Kar vemo o njej, so nam odkrili njeni najintimnejši prijatelji.

Naj vam še povem imena njenih partnerjev. Skoraj sami prvovrstni igralci: Nils Asther, Ricardo Cortez, John Gilbert, Lars Hansen, Antonio Moreno, Conrad Nagel, Lewis Stone in zdaj mladi Nemec Theo Shall.

Ana Christie

je hči kapitana majhne barke za prevažanje premoga. Pri sorodnikih v Minnesoti je preživela svojo nesrečno mladost, potem pa je odšla v New York, da tam poišče očeta.

Prej se za njo ni brigal. Zdaj pa je hotel popraviti svoj greh. Sklenil jo je vzeti s seboj na barko, da jo obvaruje pred zalezovanjem moških na kopnem in pred mornarji v okolici pristanišča. Ana se sprva upira, potem pa uboga.

Med vožnjo reši oče nekaj brodolomcev, med njimi zastavnega Irca, ki se takoj zaljubi v Ano, kar pa očetu ni prav nič všeč. To tudi odkrito pokaže.

Preklinjajoč „starega Satana-morje“, ki je v Anino življenje vpletel prvega mornarja, hoče oče ljubezen razdreti. Celo tako daleč gre, da Irca z nožem napade. Rajši hoče postati morilec, kakor da bi dovolil, da njegova Ana postane žena mornarja, da bi morala trpeti kakor njegova zapuščenca žena.

Zivljenje treh ljudi, ki morajo bivati v majhni kabini, postane nezno. Ana hoče napraviti konec. Ko se moža spet spreta, jima vrže

v obraz, da je bila, preden je poiskala očeta, ena tistih deklet, ki žive v javnih hišah in se prodajajo, ena tistih, ki jih oba prezirata. To odkritje je strašen udarec za oba, toda oče ga prenese, saj se zaveda, da je sam kriv, ker se za hčer ni brigal. Irec pa zbesni in ji zabrusi v lice, da jo zaničuje. Potem odide na kopno.

Nekaj ur nato je spet na krovu, pijan. Nov prepir nastane in hči mora z orožjem v roki braniti očeta pred ljubčkom.

Kmalu pa mornar spozna, da še zmeraj ljubi Ano in da je ona edina, ki je zanj. Takrat se tudi zave, da je v ljubezni do njega postala spet čista, da je morje izpralo njeno preteklost.

In takrat, ko se Ana in mornar s strastjo težko priporjene sreče objameta, odpre oče vrata kabine in se jezno zasrepi v svinčeno tiho vodo pod težko meglo.

„Megla, sama megla, in nihče ne ve, kam gre!“

Potem stisne svoje težke pesti in zažuga proti obzorju: „Samo morje, stari Satan, morje... morje... ono ve...“

Hans Junkermann,

ki tudi igra v filmu „Ana Christie“ izhaja iz znane nemške gledališke rodbine. Njegov oče je bil znani Fritz Reuter, ki se je s svojimi recitacijami proslavil po vsem svetu.

V Ameriki je bil že kot mlad deček, ko je nekoč spremljal očeta na turneji po Združenih državah. Tam je tudi začel nastopati na odru. Po povratku v Evropo je bil nekaj časa partner znane operetne pevke Fritzi Massary.

Junkermann se je prej najbolje počutil v veselih karakternih vlogah. Svojo tradicijo pa je prelomil

zdaj, ko je v filmu „Ana Christie“ prevzel prvo resno vlogo in jo tudi doigral, kakor se spodobi igralcu.

Junkermann je lep človek. Sicer ki igra z Greto.

ni posebno velik, je pa vitek. Lasje so mu že malce osiveli. V civilu nosi zmeraj monokelj in so mu zato dali Američani priimek „Nemec z monokljem“. Poročen je z znano filmsko igralko Julijo Serda, ki smo jo tudi v Ljubljani že videli v nekaterih filmih.

Kakor drugi tebi, tako ti drugim...

Mnogi filmski zvezdniki se morajo za svojo slavo zahvaliti kakemu svojemu prijatelju - igralcu, ki jim je odprl pot v Hollywood.

Na primer: Buster Keaton je prišel pred kamero s pomočjo svojega prijatelja Fattyja Arbuckla. Zdaj se je že oddolžil svojemu narasčaju. Enemu izmed najbolj nadarjenih komikov, Edwardu Brophyju, ki je prej statiral v nekaterih njegovih filmih, je priskrbel pogodbo pri MGMu. Pravijo, da je pri svoji izbihi imel srečo. Brophy se je izkazal že v dveh filmih in mu obetajo lepo bodočnost.

Johny MacBrown, ki se ga gotovo spominjate iz filmov, kjer je igral kot partner Grete Garbo in drugih veličin, se mora zahvaliti za svojo kariero danes že pozabljenemu igralcu Georgu Fawcettu, starejšemu karakternemu igralcu, ki smo ga časih kaj radi gledali.

Lon Chaney je imel prijatelja Clintona Lyla, igralca v nekem varijetaju. Uvedel ga je v film in danes je slaven. Gordon Davies, znan komik, je prišel nekdanj na obisk k prijatelju Williamu Hainesu. Nekaj dni nato je že z njegovo pomočjo dobil vlogo v filmu „The girl said no.“

Nekdaj so se taki slučajji dogajali še pogostejše. Saj sta še celo Lillian in Dorothy Gish prišli k filmu s pomočjo svoje prijateljice Mary Pickfordove.

Kaj so bili

Ali vas zanima, kaj so bili filmski igralci preden so prišli do svoje kariere? Harry Carey je študiral pravo na newyorški univerzi, prav tako tudi Adolphe Menjou, ki se je izobraževal na nekem privatnem vseučilišču. Lewis Stone, znan iz filma „Divje orhideje“, je bil častnik in je zdaj major v rezervi. Lawrence Tibbett bi bil moral postati igralec. Pozneje pa so odkrili njegov glas in postal je operni pevec. William Haines je začel svojo kariero kot uradnik v zastavljalnici.

Današnji številki smo priložili dopisnico s sliko

GRETE GARBO

Elitni Kino Matica

Telefon 2124

„Ana Christie“

Prvi govoreči film Grete Garbo v nemškem jeziku. Razen nje igrajo še Theo Shall, Hans Junkermann in drugi nemški igralci, bivši člani Reinhardtovega gledališča.

„Na zapadu nič novega“

Film prirejen po slovitim Remarqueovemu romanu, ki je bil lani predlagan za Nobelovo nagrado. Ta film je bil v Nemčiji in Avstriji prepovedan.

„Zadnji poljub“

Krasna filmska opereta, polna očarljivih melodij in pesmi. Glavno vlogo igra sloviti pevec iz „Rio Rite“, John Boles.

„Vihar na Montblancu“

Krasna drama iz planinskega življenja, ki prav nič ne zaostaja za „Svečo goru“. V glavni vlogi Leni Riefenstahl.

FILMSKA VPRAŠANJA

1. Kako se imenuje prvi zvočni film Elizabete Bergner?
2. Kdaj je bila rojena Joan Crawfordova?
3. Kje je bil rojen Willy Forst?
4. Koliko je star Harold Lloyd?
5. Kje je bil rojen Svesislav Petrovič?

Če ti bo to ali ono vprašanje pretežko, pogledaj prejšnje številke „Romana“. Rešitve, ki jim mora biti priložen kupon št. 3, sprejemamo prvih šest dni po izidu lista. Za nagrade razpisujemo

20 velikih filmskih fotografij.

ki jih razdelimo med 10 izžrebanih reševalcev.

Pravi odgovori na vprašanja v noveletni številki so tilde: 1. MGM; 2. Willy Forst; 3. Nora Gregor; 4. Fritz Kortner; 5. Rin-tin-tin.

Nagrade je žreb prisodil takole:

- 5 fotografij: Fanika Saksida, Maribor.
- 4 fotografije: Alojzija Zalar, Cerklje.
- 3 fotografije: Jože Malej, Ljubljana.
- 2 fotografiji: Vid Ziegler, Novo mesto.
- Po 1 fotografijo: Olga Kolman, Ljubljana, Alojzij Turjak, Beograd, Jakob Sešel, Slovenjgradec, Josip Šemrov, Hotedršica, Lidija Uršič, Gor. Radgona, Franc Gorišek, Kamnik.

Vse slike predstavljajo igralce družbe MGM.

Nagrade smo nagrajenim že poslali in jih prosimo, da nam njih prejem potrdijo, ko spet pošljejo rešitve.

Kupon 3 film

Domov v družini

Sladkor kot zdravilo

V vodi raztopljeni sladkor je imenitno hladilo za žejo in vročico. Sladkor pomiri razdražene živce in je zato eno izmed najučinkovitejših, pri tem pa docela nedolžnih in neškodljivih sredstev za uspa-vanje.

Če vzameš zdravilo v tableti, ki naj ti olajša bolečine, mnogo bolj pomaga, če takoj nato popiješ kozarec mlačne vode.

Kava in čaj izgubita z dodatkom sladkorja nekaj dražilnega učinka. Vrhu tega postaneta z dodatkom sladkorja lažje prebavljiva in prijetnejša. Kdor po zaužitju kavi ne more spati, naj ji samo doda primerno porcijo sladkorja, in nespečnosti bo kmalu konec.

Pri obolenjih sluznic, pri katarju, kašlju in hripavosti pospeši sladkor razvoj bolezni in omili bolečine. Nadležni nočni kašelj s sladkorno vodo še najprej preženeš. Sladkor pomiri razburjeni želček, pospešuje prebavo, pa tudi psihično dobrodejno učinkuje.

Ljudem, ki so nagle jeze, bi bilo najbolje ponuditi takrat, kadar se raztogote, kozarec sladkorne vode, ki naj jo spijejo v majhnih požirkih.

Naposled je sladkor tudi dobro kozmetično sredstvo. Piki žuželk, ki niso samo neprijetni nego tudi kaze kožo, ne puste sledov, če potegneš po rani s kosčkom omočenega sladkorja. Kozarec sladkorne vode zjutraj in zvečer, pa boš videla, da boš imela vedno lepo in svežo polt.

Novo sredstvo proti raku

Angleški medicinski tednik „Lancet“ poroča, da so odkrili novo zdravilo proti raku. Preizkusili so ga že na podganah. Ozdravelo jih je nad polovico. Zdaj so dobili od vlade dovoljenje, da v londonskih bolnicah preizkusijo to sredstvo še na ljudeh.

Rdeč nos

Ni zmeraj res, da bi moral biti rdeč nos posledica čezmernega uživanja alkoholnih pijač. Temu lepotnemu nedostatku je lahko vzrok še marsikaj drugega. V takem slučaju je pred vsem potrebno redno življenje in uživanje rastlinske hrane; najbolj pa popolna vzdržnost alkoholnih pijač. Zdraviš se pa takole:

Na nos denes v čist bencin pomočen kosček vate in ga držiš na njem tako dolgo, da dobiš občutek mraza. Nosu drgniti seveda ne smeš. To stori večkrat na dan, morda ti bo pomagalo.

Glavne nosne žilice so tik pod kožo, ali pa celo v koži. Če nosiš očala ali pa ščipalnik, to lahko moti krvni obtok in povzroči zaradi zastajanja krvi rdeč nos.

Vsi, ki na tem trpe, naj uživajo čim manj mesne hrane, a dosti sočivja in sadja. Zlasti pa naj jedo samo take jedi, ki ne zahtevajo preveč soljenja. Večkrat naj si dajo obsevati nos z ultravijoličnimi žarki. Nikdar naj se ne umivajo z zelo mrzlo ali pa z zelo vročo vodo, pač pa s svežim mlekom.

Čaj

raste na Kitajskem in Japonskem. Njegovi lističi vsebujejo alkaloid tein, ki ga štejejo med dražila. Prepogosto uživanje čaja rodi nespečnost in naglejše utripanje srca. Zato naj zdravi pijejo čaj samo v sili, bolniki pa sploh ne. Le za tiste, ki nimajo teka in tožijo nad slabo prebavo in kronično utrujenostjo in apatičnostjo, je dobro, če ga popijejo vsak dan nekaj malega. Pol skodelice zjutraj na tešče, brez sladkorja, mleka ali celo ruma, se navadno dobro prileže; seveda pa mora biti čaj temen in res dobre kakovosti.

Pečeno zelje z rižem in mesom na grški način

Iz vrst čitateljev „Romana“ smo prejeli tale recept, ki ga priobčujemo. Menimo, da jed ne bo napak.

Eno kilo kislega zelja praži na masti in malo osoli. Potem na drobno sesekljaj četrtil kile sočne govedine in prav toliko svinjine. Eno celo čebulo razreži na drobno in zarumeni na masti. Meso na masti dobro prepraži in malce zalij z vodo. Ko je gotovo, dodaj četrtil kile riža in zalij z vodo, da bo bolj redko, ter osoli in popopraj. Ko je vse to (zelje, meso in riž) prepraženo, deni v kozico žlico masti, položi na dno praženo zelje, nato plast praženega riža z mesom, spet zelje, potem riž in na vrhu lego pražena zelja. Nato vse polij s 6 velikimi žlicami kisle smetane, deni v pečico in praži dobre pol ure.

Ta jed je zelo okusna. Naš recept je preračunan za pet ljudi.

Pražen krompir na francoski način

Skuhaj eno kilo krompirja in pet jajc na trdo. V kozico deni masti, eno na drobno sesekljano čebulo in duši, da zarumeni. Potem eno vrsto kuhanega zrezanega krompirja, nato eno vrsto drobno na listke zrezanih jajc, malo posoli, morda polij z nekaj kapljicami vrele masti in to ponavljaj dokler imaš kaj krompirja in jajc. Ko je polno, polij s štirimi velikimi žlicami kisle smetane, deni v pečico in peci dobre pol ure.

To je za tri, štiri osebe in je posebno dobro s pečenko in solato.

Ocvrte miši

Potrebščine: 4dkg surovega masla, masti, ali margarine, ne-

ALI HOČEŠ BITI LEPA?

Ni pravljica, da so že stari Egipčani poznali kozmetična sredstva. Ko so odkopavali Tutankhamonovo grobnico, so našli v njej posodice pomad in neverjetno lepo dišečih vonjav. To je najboljši dokaz, da ljudje skrbijo za lepoto, kar obstoji svet.

Kaj se danes uporablja za ohranitev lepote in svežosti, ki si je želi vsaka ženska?

ZORAIDA KREMA ohranja svežost in mladost lica ter odstranjuje gube, ki so največji sovražnik lepote.

Dnevna in nočna krema, lonček Din 12-50.

ZORAIDA MILO je izredno dehtee, priporočljivo za vsako polt in se izvrstno peni. Elegantno opremljena škatlica Din 12-50.

ZORAIDA PUDER v vseh barvah, bel, rožnat, crème, ocre, naturelle, je najlažji in brezhiben.

Okusno pakiran v škatlicah Din 6-50, 12-50, 20-50.

MILCH - KREMA DR. BROEMA je edino sredstvo proti pegam in madežem.

Dnevna in nočna krema, lonček Din 12-50.

MELITIS KREMA (rastlinski vosek) je čisti naravni preparat, ki v nekaj dneh odpravi lišaj.

Škatlica Din 10-50.

BORAKS je na vsak način potreben dodatek vode pri umivanju. Škatlica Din 10-50.

Poslednja novost na polju kozmetike so vsekakor preparati:

„OPERA“:

„OPERA“ Eau de Cologne, elegantno opremljena s 100 grami vsebine Din 40-50.

„OPERA“ parfem, izredno deličen, elegantno adjustirana steklenica Din 50-50.

„OPERA“ krema za lice, lonček Din 40-50.

„OPERA“ puder, v vseh barvah, velika škatla Din 30-50.

Vse gori opisane preparate prodaja in razpošilja s pošto

PARFUMERIJA URAN,

Mestni trg št. 11, Ljubljana.

koliko soli, 2 celi jajci ali rumenjaka, 1 jedilna žlica sladkorja, ¼ kg moke, ¼ l mleka, 1 zavojček Dr. Oetker-jevega pecilnega praška.

Priprava: Surovo maslo ali mast se pomeša v skledi; polagoma dodajaj jajci ali rumenjaka, sladkor, sol, moko, mleko in pecilni prašek. Testo se deva po žlicah v vročo mast in ocvre, da postane zla-

Zaradi obilice drugega gradiva je danes izjemoma običajna novela izostala. Prosimo blagohotnega opravičila. Uredništvo.

torumeno. Miši potresi še vroče s sladkorjem, ki mu je primešanega nekoliko cimta ali Dr. Oetker-jevega vanilinovega sladkorja.

Nervozni umirajo zgodaj!

Ste li opazili pri sebi četudi le tupatam katerega izmed naslednjih znakov bližajoče se živčne oslabelosti?

Hitro razburjenje, nerazpoloženje, drgetanje udov, nemirnost, utripanje srca, omotični napadi, tesnoba, nespečnost, nemirne sanje, neobčutljivost posameznih telesnih delov, plašljivost, prevelika razdražljivost spričo ugovarjanja, ropota, duha, poželenje po omamilih, tobaku, alkohola, čaju, kavi, trzanje očesnih vek ali migljanje pred očmi, naval krvi, tesnoba, muhavost, odpoved spomina ali govora, izredna nagnenja ali odvrtnost. Ako se pojavi pri Vas kateri teh znakov nervoznosti, eden močan ali več hkrati, tedaj so Vaši živci resno oslabljeni in potrebujejo okrepila.

Ne pustite tega vnmara še naprej, ker slede temu lahko kmalu resne motnje duševnih zmognosti, kot nesmiselno govorjenje in nazavedna dejanja, hitra telesna propast in zgodnja smrt. Nič ni na tem, odkod Vaša živčna oslabelost, vabim Vas, pišite mi! Radevolje Vam

zastonj in poštine proslo enostaven način odkrijem

ki Vam bo pripravil veselo iznenadenje. Morda ste za razna sredstva izdali že mnogo denarja, dosegli pa v najboljšem slučaju le kratkotrajno zboljšanje. Zagotavljam Vas, da poznam pravi način

kako slabosti Vaših živcev odpomoči.

Ta način prinese oben m tudi zboljšanje razpoloženja, veselje do življenja, moč in delazmožnost, da, pisal mi je že marsikdo, da ga je povsem prerodil. To dokazujejo tudi mnenja zdravnikov. Stane Vas samo dopisnico. Pošljem Vam zelo poučno

knjigo popolnoma zastonj.

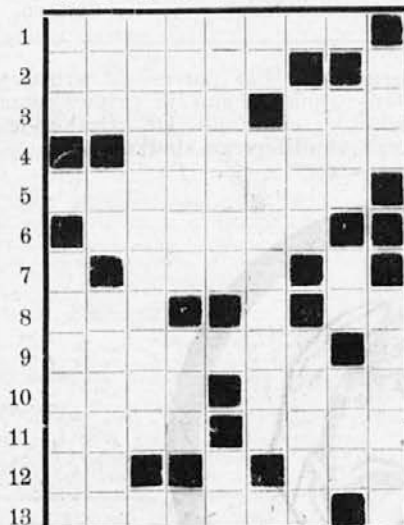
Če Vam ni mogoče pisati takoj, si spravite ta oglas!

Ernst Pasternack, Berlin. 50.

Mihaelkirchplatz No 13. Abt. 505.

KRIZANKA

A B C D E F G H I

Vodoravno: 1. Bolezen; 2. Kralj pritlikavcev; 3. Kraj pri Ljubljani; poganjek; 4. Divan; 5. Vsedlina; 6. Moderno pogonsko sredstvo; 7. Tropa; 8. Turška mera; zaimek; 9. Pobožnost; 10. Kosilo; francoski pisatelj; 11. Obraz; prvi človek; 12. Španski spolnik; ime naše filmske igralke; 13. Uradnik.

Navpično: A. Prometno sredstvo; del roke; B. Števniki; nemški zaimek; domača žival; C. Podjetnik; D. Prva Cankarjeva knjiga; rimski datum; E. Sport; zaimek; F. Veznik; zamenjava; G. Svetopisemsko mesto; prvina; H. Pripadnik staroslov, plemena; Polotok; severni novce; I. Mesto na južnem Tirolskem; kozaški poveljnik.

Zobni atelje Bevc Joško

Ljubljana, Gosposvetska 4/I.

Telefon št. 32-96 Loco in interurb.

Sprejema: 1/2 9. — 1/2 13.

14. — 1/2 18.

(Po želji v torek in petek do 1/2 20.)

Rešitev križanke v zadnji številki

Vodoravno: 1. Kalidasa, ukaz; 2. Ofelija, Obir; 3. Sokol, monitor; 4. Or, kulak; Jama, 5. Vis, Vera, arak; 6. Ozimina, Ala; 7. Elila, pe, as; 8. Amur, ocena; 9. Razor, pet; 10. Et, molitev, mi; 11. Tesar, deka, ir; 12. Ilir, Itall'a; 13. Terezija. — Navpično: A. Kosovo; apetit; B. Aforizem, tele; C. Lek, silur, sir; D. Ilok, Miramare; E. Diluvij, zor; E. Al, Lena, ol; Samara, Iridi; H. Oka, teta; I. On, apoteka; K. Ubijalec, valj; L. Kitara, ep; Aroma, anemija; N. Rak, satira.

Prva jugoslovanska tovarna
dežnikov

Josip Vidmar

Ljubljana, Pred Škofijo št. 19

En gros — en detail.

Dežniki vseh vrst. Vrtni senčniki. Sejmski dežniki. Ve ikanska izbira. Skrajne cene.

Krasna, primerna, mala in
velika

darila

v bogati izbiri pri

Iv. Bonač, Ljubljana

Oglejte si razstavo!

Foto aparate in potrebščine

dobite v največji izbiri pri

Drogeriji „Adrija“

Mr. Ph. S. Borčič

Ljubljana, Šelenburgova ulica 1

Telefon št. 34-01

Zahtevajte cenik!

Blagovna znamka

„Svetla glava“

se je obnesla. — Med tisoči znamk, ki se priglajajo vsako leto, pač pa ni nobena postala znana kakor ta. Radi pozornosti, ki jo vzbuja slika, in radi globokega svojega pomena je postal znak nepozaben. „Znamka Oetker“ jamči za najboljšo kvaliteto po najnižjih cenah in radi tega načela so

Dr. Oetker-jev pecilni prašek
Dr. Oetker-jev vanilinov prašek
Dr. Oetker-jev prašek za pudinge itd. tako močno razširjeni.

Letno se proda mnogo milijonov zavojčkov, ki pomagajo „prosvitljenim“ gospodinjam postaviti v kratkem času na mizo tečne jedi. Marsikatera ura se je prihranila, mnoge nevolje radi slabega kipenja močnikov le izostalo.

Otroci se veselijo, če speče mati Oetker-jev šartelj, in v otroški sobi ni ničesar boljšega, nego je Oetker-jev puding s svežim ali vkuhanim sadjem ali s sadnim sokom.

Pri nakupu pozor na to, da se dobe pristi Dr. Oetker-jevi fabrikati, ker se čisto ponujajo manj vredni posnetki.

Dr. Oetker-jev

vanilinov sladkor

je najboljša začimba

za mlečne in močnatne jedi,
pudinge in spenjeno smetano,
kakao in čaj,
šartlje, torte in pecivo,
lajčni konjak.

Zavojček odgovarja dvema ali trem strokom dobre vanilije.
Ako se pomeša 1/2 zavojčka Dr. Oetker-jevega izbranega vanilinovnega sladkorja z 1 kg finega sladkorja in se dasta 1 do 2 laični žlici te mešanice v skodelico čaja, tedaj se dobi aromatična, okusna pijača.

Dr. Oetker-jevi recepti

za kuhinjo in hišo

prinašajo izbiro izvrstnih predpisov za pravo enostavnih, bolj, finih in rafiniranih močnatih ledi, šartjev, peciva, torti, t. d.

Za vsako obitelj so največje važnosti, ker najdejo po njih sestavljena jedila radi svoje enostavne priprave, svojega odličnega okusa in svoje lahke prebavljivosti povsod in vedno pohvalo gospodinje — tudi onih, ki stavijo večje zahteve — in ker je, kakor je pokazala izkušnja, vsako ponesrečenje tudi pri začimnicah izključeno.

Oetker-jevo knjigo dobite zastonj pri Vašem trgovcu; ako ne, pišite naravnost na tovarno

DR. OETKER, MARIBOR.